

Veteriner Hekimler Derneğinin nüvesi; İstanbul Ettiiba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyeti

Berfin MELİKOĞLU GÖLCÜ* Muhammet ARSLAN**

Öz: Osmanlı Devleti'nde veteriner hekimliğe ait ilk dernek, II. Meşrutiyet'in ilanının ardından "Osmanlı Cemiyet-i İlmiyye-i Baytariyesi" adıyla 26 Ağustos 1908 tarihinde İstanbul'da kurulmuştur. Cumhuriyet Dönemi'nde veteriner hekimliği alanında kurulan ilk dernek ise "İstanbul Ettiiba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyeti" adı altında 16 Mayıs 1927 tarihinde faaliyete başlamıştır. Yaklaşık üç yıl süresince faaliyette bulunan bu dernek, 6 Şubat 1930 tarihinde yapılan bir toplantıda sadece İstanbul'daki değil tüm Türkiye Cumhuriyeti'ndeki veteriner hekimleri kapsayan bir birliğe duyulan ihtiyacı karşılayabilmek üzere "Veteriner Hekimler Derneği"nin ilk hali olan Türk Baytarlar Cemiyetine dönüştürülmüştür. Makalede, İstanbul Ettiiba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyetinin kuruluşu ve yapısı hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Dernek, tarih, veteriner hekimliği

The core of Veterinary Medical Society; İstanbul Ettiiba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyeti

Abstract: The first veterinary medicine association in the Ottoman State was founded in

Istanbul under the name of "Osmanlı Cemiyet-i İlmiyye-i Baytariyesi" after the proclamation of the Second Constitutional Era on 26 August 1908. As for the Republican Period, first association founded in the field of veterinary medicine started its activity under the name of "İstanbul Ettiiba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyeti" on May 16, 1927. After three years of active service, in a meeting held on 6 February 1930, association was transformed into "Turkish Veterinarians Society" as the very first form of today's "Turkish Veterinary Medical Society"; in order to meet the need for a unity, covering veterinarians in the whole Republic of Turkey, not only in Istanbul. In this article, it was aimed to give information about the foundation and structure of "İstanbul Ettiiba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyeti".

Keywords: Association, history, veterinary medicine

Giriş

Türkiye'de veteriner hekimliğine yönelik dernekleşme çalışmaları, mesleki sorunlar karşısında veteriner hekimler arasında birlik ve iletişimin sağlanması, veteriner hekimliği mesleğinin geliştirilmesi, veteriner hekimlik

* Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı, Kurupelit, Samsun..

** Doktora Öğr., Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı, Dışkapı, Ankara.

ve hayvancılığa ilişkin düzenlemelerin gerçekleştirilmesi amacıyla II. Meşrutiyet'in (1908) getirdiği hukuki ve siyasi imkânlarla mümkün olabilmıştır (1,6,16). Osmanlı Devleti'nde veteriner hekimliğe ait ilk dernek, "Osmanlı Cemiyet-i İlmiyye-i Baytariyesi" adıyla 26 Ağustos 1908 tarihinde İstanbul'da kurulmuş, yaklaşık iki yıl faaliyette bulunmuştur (10,17). Devam eden yıllarda sırasıyla Mülkiye Baytarları İttihat ve Teavün Cemiyeti (1909), Mülkiye Baytar Mekteb-i Âlisi Mezunin Cemiyeti (1911), Taşra Baytari Cemiyeti (1911), Mülkiye Baytar Mekteb-i Âlisi Talebe Cemiyeti (1919), Türk Baytarlar Birliği (1920) adlı dernekler kurulmuş ancak art arda gelen Balkan, I. Dünya ve Kurtuluş Savaşları yıllarında yaşanan sıkıntılar ve maddi imkânsızlıklar nedeniyle bu dernekler uzun süre faaliyet gösterememişlerdir (6,16).

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanından sonra veteriner hekimliği alanında kurulan ilk dernek -bugün faaliyet gösteren Veteriner Hekimler Derneğinin çekirdeğini oluşturan- "İstanbul Ettiiba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyeti" adlı dernektir (6,9,13). Yapılan arşiv ve kütüphane taramalarında gerek veteriner hekimliğinde görülen dernekleşme çalışmaları gerekse Veteriner Hekimler Derneğinin tarihsel gelişimi hakkında bilgi veren çeşitli yayınların varlığı (1,6,7,8,9,10,13,15,16,17) tespit edilmiştir. Ancak İstanbul Ettiiba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyetinin kuruluşu ve faaliyetleri özelinde yayımlanan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Makale bu eksikliği doldurmak üzere veteriner hekimliği tarihine katkı sağlamak amacıyla yazılmıştır.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın ana materyalini, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kütüphanesi, Milli Kütüphane ve Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı Arşivlerinden edinilen kitap, makale ve diğer yayınlar oluşturmuştur. Osmanlıca yazılan makalelerin transkripsiyonundan sonra metin içerisinde kullanımında günümüz Türkçesine uygun sadeleştirmeleri yapılmıştır. Açıklayıcı ek bilgiler dipnotlarda gösterilmiştir. Makalenin yazımında medikal tarih araştırmalarında uygulanan retrospektif yöntem kullanılmıştır.

Bulgular

İstanbul Ettiiba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyeti: Uzun süren savaş yıllarının ardından yeniden yapılandırılan Türkiye Cumhuriyeti'nde veteriner hekimliği mesleğine ilişkin dernekleşme faaliyetlerine ara verilmiştir (6,9). Cumhuriyetin ilk yıllarında veteriner hekimliği mesleğinin derneksiz kalmasından doğan talep ve başvurular üzerine Üçüncü Kolordu Baş Baytarı Miralay Halil Bey'in teşviki ve Baytar Mekteb-i Âlisi' Müdürü Salih Zeki (Berker) Bey'in önderliğiyle 70 kadar askeri ve sivil veteriner hekim 16 Mayıs 1927 tarihinde Baytar Mekteb-i Âlisi binasında toplanarak konuyu gündeme almışlardır (1,6,9). Yapılan toplantıda İstanbul Ettiiba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyeti adlı derneğin kurulması kararlaştırılmış, derneğin amaçları ve işleyişine açıklık getiren 17 maddelik bir nizamname hazırlanmıştır (1,9).

İstanbul Ettiıba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyetinin Esas Nizamnamesinin bir suretinin Derneğın kuruluşundan yaklaşık bir yıl sonra Baytari Mecmua adlı dergide yayımlandığı tespit edilmiştir. Nizamnameye göre Derneğın kuruluş amaçları veteriner hekimler arasında dostluk ve dayanışmayı temin etmek, veteriner hekimliğın gelişmesi, veteriner hekimlerin ilerleme ve yükselmesi için çalışmalarda bulunmak olarak belirlenmiş, derneğın siyasi meseleler ile “*katiyen iştiğal etmediği*” vurgulanmıştır (2).

Derneğe yeni üyelik için yönetim kurulu başkanlığına yazı ile müracaat edilmesi ve başvuruların yönetim kurulu üyeleri tarafından oy çokluğu ile kabul edilmesi şartı koyulmuştur. Aynı şekilde dernek üyeliğinden ayrılan kişilerin yazı ile istifası istenmiş, mazeret göstermeden aidatını üç defa ödemeyen üyelerin dernekle ilişiiğının kesilmesi öngörülmüştür (2).

Nizamnamede, İstanbul Ettiıba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyetinin yönetim kurulunun bir başkan, bir genel sekreter, bir veznedar ve dört üye olmak üzere toplam yedi kişiden meydana gelmesi kararlaştırılmıştır. Yönetim kurulunun her yıl Ocak ayının ortalarından itibaren genel kurul tarafından kongre şeklinde düzenlenen bir toplantıda seçilmesi ve herhangi bir sebeple ayrılan yönetim kurulu üyesinin yerine en çok oy alan kişinin atanması kabul edilmiştir. Derneğın gündelik işlerini idare etmekle görevlendirilen yönetim kurulu, genel kurula sunulacak konuları

hazırlamak, gündemi düzenlemek ve genel kurulu toplantıya davet etmekle yükümlü tutulmuştur (2).

Derneğın ilk yönetim kurulunda gerek veteriner hekimliğı mesleğinin gerekse öğretiminin gelişiminde önemli katkıları bulunan kişilerin yer aldığı saptanmıştır. Bu kurulda Muallim Mehmet Nuri (Ural) Bey Başkan, Müderris Kimyager Mehmet Halit (Civelekoğlu) Bey Genel Sekreter, Anatomist Ahmet Hamdi Bey Veznedar, Müderris Bakteriyolog Rıza İsmail (Sezginer) Bey, Baytar Müdürü Esad Muhlis Bey, Baytar Binbaşı Muallim Refet Bey, Baytar Yüzbaşı Doktor Üveys Mazhar (Maskar) Bey² ise Üye olarak görev almıştır (2).

İlk Yönetim Kurulu Başkanı olarak seçilen Mehmet Nuri (Ural) Bey (Şekil 1), 1890 yılında açılan sınavı birincilikle kazanarak Fransa’da bulunan Alfort Veteriner Okuluna öğrenim görmek üzere gönderilmiştir. İstanbul’a döndüğünde emraz-ı dahiliye (dahili hastalıklar) ve seririyat (klinik) derslerine eğitmen olarak atanan Mehmet Nuri Bey izleyen zamanlarda sivil ve askeri veteriner okullarında müdürlük yapmış, dernek başkanlığı sırasında Mardin Milletvekili seçilmiştir (4,8,14). Genel sekreter olarak görev alan Mehmet Halit (Civelekoğlu) Bey (Şekil 2), askeri ve sivil veteriner okullarının 1920 yılında birleştirilmesi ile oluşan Baytar Mekteb-i Âlisinde kimya-i uzvi (organik kimya) ve tahlilat-ı gıdaiye (gıda analizleri) derslerini vermiş, 1928 yılında Yüksek Baytar Mektebinin,³ 1944 yılında Yüksek Ziraat Enstitüsünün rektörü unvanını almıştır

1 Askeri ve Sivil Veteriner Okullarının 1921 yılında birleştirilmesi ile meydana gelen Baytar Mekteb-i Âlisi, 1928 yılında Yüksek Baytar Mektebi adını almış, 1933 yılında Ankara’da inşaatı tamamlanan “Yüksek Ziraat Enstitüsü”ne nakledilerek “Baytar Fakültesi” adıyla eğitim-öğretim faaliyetlerine devam etmiştir. Ayrıntılı bilgi için bk. Erk N, Dinçer F (1970): Türkiye’de Veteriner Hekimlik Öğretimi ve Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Tarihi. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Yayınları 259, Ankara Üniversitesi Basımevi.

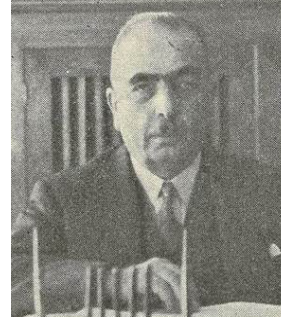
(8,14). Derneğin veznedarlık görevini üstlenen Ahmet Hamdi Bey (Şekil 3) Baytar Mekteb-i Âlisi/Yüksek Baytar Mektebinde 1921-1933 yılları arasında anatomi alanında öğretim görevini sürdürmüştür (14).

Derneğin ilk yönetim kurulu üyelerinden olan ve veteriner bakteriyoloji ve halk sağlığı alanlarında önemli hizmetlerde bulunan Rıza İsmail (Sezginer) Bey (Şekil 4) veteriner okullarındaki öğretim görevinin yanı sıra Türkiye’de ilk veteriner bakteriyoloji laboratuvarı olan Bakteriyolojihane-i Baytari -sonraki adıyla Pendik Bakteriyoloji Enstitüsü-, ilk modern umumi mezbahası olan Karaağaç Mezbahası gibi kurumlarda idari ve mesleki görevlerini sürdürmüştür (14,18). Söz konusu üyeler arasında yer alan Esad Muhlis Bey, İstanbul Belediyesi Veteriner Müdürlüğü görevini yürütmüş, Baytar Binbaşı Muallim Refet

Şekil 1: Derneğin I. ve II. Dönem Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Nuri (Ural) Bey -(Baytari Mecmua. 1928, 5, 65)

Figure 1: Chairman of the Board for I and II. Period of Society Mr. Mehmet Nuri (Ural) - (Baytari Mecmua. 1928, 5, 65)

Şekil 2: Derneğin I. Dönem Genel Sekreteri Mehmet Halit (Civelekoğlu) Bey - (Berfin Melikoğlu Gölcü Özel Koleksiyonu)

Figure 2: Secretary General of I. Period of Society Mr. Mehmet Halit (Civelekoğlu) - (Berfin Melikoğlu Gölcü Private Collection)

(Susever) Bey askeri hizmetlerinin yanında 1928-1931 yıllarında “hıfzıssıhha” ve “eşkal” derslerine eğitmen olarak atanmıştır (2,11,12). Yönetim Kurulunun en genç üyelerinden biri olan Askeri Veteriner Hekim Üveis (Maskar) Bey ise 1926 yılında Almanya’da doktorasını verdikten sonra Yüksek Baytar Mektebi ve Askeri Tatbikat-ı Baytariye Mektebinde görev almış, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji Kürsüsünde devam ettiği kariyerinde 1944 yılında profesör, 1952’de ordinaryüslük unvanını almaya hak kazanmıştır (11,12).

İstanbul Ettıba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyetinin genel kurulu tüm üyelerinden meydana gelmiştir. Genel kurulun üç ayda bir defa toplanması öngörülmüş, olağanüstü durumlarda yönetim kurulu ve on üye veya üyelerin beşte biri tarafından gelen teklif üzerine vaktinden önce toplantıların yapılabilmesi kararlaştırılmıştır.

² İstanbul Ettıba-yı Baytariye Cemiyetinin Nizamnamesinde bu isim Osmanlıca “Üveis Mazhar” olarak yazılmış ancak soyadı kanunundan sonra ulaşabilen tüm kayıtlarda “Maskar” soyadına rastlanmıştır. Yapılan incelemelerde veteriner okulları mezunları arasında başka bir “Üveis” ismine rastlanmaması, bu kişinin Ord. Prof. Dr. Üveis Maskar olduğunu düşündürmüştür.

Nizamnamede Derneğin toplantı yeri olarak İstanbul'da Bab-ı Âli caddesinde bulunan 88 numaralı hususi daire bildirilmiştir (2,9).

Genel kurul her yılın sonunda derneğin hesap bilgilerinin kontrol etmek ve yeni yönetim kurulunu seçmek üzere bir toplantı düzenlemekle görevlendirilmiştir. Düzenlenen bu toplantılarda karar alabilmek için asli üyelerin üçte ikisinin bulunması şart koyulmuştur. Birinci toplantıda bu çoğunluğa ulaşılmadığı takdirde gazetelere verilen

Şekil 3: Derneğin I. ve II. Dönem Veznedarı Ahmet Hamdi Bey - (Baytari Mecmua, 1923, 1, 7)

Figure 3: Treasurer of the I. and II. Period of Society Mr. Ahmet Hamdi - (Baytari Mecmua, 1923, 1, 7)

ilanlarla duyurulan ikinci toplantıda mevcut üye sayısı ile kararlar alınması kabul edilmiştir. Söz konusu toplantıların tutanaklarının en genç iki üye tarafından tutulması uygun görülmüştür (2).

Derneğin gelir kaynağını öncelikle üyeler tarafından verilen aidat bedeli, hükümetin izniyle derneğe yapılan bağışlar ve derneğin yayımlayacağı kitap vb. yayınların satışından elde edilen paralar oluşturmuştur. Derneğe giriş

ücreti bir lira, yıllık aidat ise üç lira olarak kabul edilmiştir. Bankaya yatırılan dernek gelirlerinin gerektiğinde genel sekreter tarafından muhafaza edilen resmi mühür ve dernek başkanının imzası ile birlikte kullanılabilceği bildirilmiştir (2).

İstanbul Ettiıba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyeti ikinci yıllık kongresini 1928 yılının Ocak ayında Türk Ocağında düzenlemiştir. Kongre oturumu Genel Sekreter Müderris Halit (Civelekoğlu) Bey tarafından başlatılmış ve bir yıllık yönetim kurulu raporunun sunulmasının ardından yeni yönetim kurulu belirlenmiştir. Yeni yönetim kurulunda Mardin Mebusu Muallim Mehmet Nuri Bey tekrar başkanlığa seçilmiş, Askeri Tatbikat-ı Baytariye Mektebi Muallimlerinden Yüzbaşı Üveys (Maskar) Genel Sekreter, Müderris Hamdi Bey Veznedar, Müderris

Şekil 4: Derneğin I. ve II. Dönem Yönetim Kurulu Üyelerinden Rıza İsmail (Sezginer) -(İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Koleksiyonu)

Figure 4: Board Members of I. and II. Period of Society Mr. Rıza İsmail (Sezginer) -(Istanbul Municipality Atatürk Library Collection)

³ 28 Kasım 1928 tarihinde İktisat Vekaletinden Maarif Vekaletine bağlanan Baytar Mekteb-i Âlisinin adı Yüksek Baytar Mektebi olarak değiştirilmiştir.

Fazlı Faik (Yeğül), Rıza İsmail (Sezginer), Muallim Miralay Besim (Osma) ve Yüzbaşı Sabri (Yener) Beyler ise Üye olarak görevlendirilmişlerdir (3).

İstanbul Ettiıba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyeti yaklaşık üç yıl süresince faaliyetlerine devam etmiştir. Derneğin daha yapıcı olması ve mesleğe imkânlar sağlaması amacıyla son dönemlerde özellikle genç veteriner hekimler tarafından çeşitli toplantıların yapıldığı ve birbirleri arasında fikir alışverişlerinde bulunduğu bildirilmiştir (1,9). Bu kapsamda, 16 Aralık 1929 tarihinde on veteriner hekim tarafından yapılan toplantıda sadece İstanbul'da bulunan veteriner hekimler için değil tüm Türkiye'de bulunan veteriner hekimleri içine alan daha etkin bir birlik oluşturma fikri gündeme gelmiştir. Bu fikrin İstanbul Ettiıba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyetinin 6 Şubat 1930 tarihli yıllık kongresinde dile getirilmesi ile Dernek kapsamında ve isminde bir değişikliğe gidilmiş, bugün faaliyette bulunan Veteriner Hekimler Derneğinin ilk hali olan Türk Baytarlar Cemiyetine dönüştürülmüştür⁴ (1,5,6,9). Nizamnamesini 6 Mayıs 1930 tarihinde yeniden düzenleyen Türk Baytarlar Cemiyeti Yüksek Ziraat Enstitüsünün eğitim-öğretim faaliyetlerine başlamasının ardından 1934 yılında merkezini Ankara'ya taşımıştır(9,13,14). Devamedenyıllarda sırasıyla Türk Baytarlar Birliği (1936-1938), Türk Veterinerler Birliği (1938-1940), Türk Veterinerler Cemiyeti (1941-1946), Türk Veterinerler Derneği (1947-1948), Türk Veteriner Hekimleri Derneği (1948-1973), Veteriner Hekimler Derneği (1973-2000), Veteriner Hekimleri Derneği (2000-2004) ve Veteriner Hekimler Derneği (2004-2017)

isimleriyle faaliyetlerine devam eden Dernek gerek veteriner hekim kimliğinin gerekse veteriner hekimliği mesleğinin gelişiminde ayrıcalıklı bir yer edinmiştir (7).

Sonuç

Sonuç olarak, veteriner hekimliği mesleğinin gelişimine ve örgütlenmesine katkıda bulunmak amacıyla faaliyete başlayan İstanbul Ettiıba-yı Baytariye Muhadenet Cemiyetinin, Cumhuriyet'in ilanından sonra veteriner hekimliği alanında kurulan ilk dernek olması ve Veteriner Hekimler Derneğinin temelini oluşturması bakımından Türk veteriner hekimliği tarihinde önemli bir iz bıraktığı öne sürülebilir.

Kaynaklar

1. **Ahmet Nevzat** (1930): *Bizde şimdiye kadar teşekkül etmiş baytar cemiyetleri*. Türk Baytarlar Cemiyeti Mecmuası (Gayrı Mevkuat), **1**, 6-10.
2. **Anonim** (1928): Şuun-ı baytariye. Baytari Mecmua. **5**, 190-192.
3. **Anonim** (1928): Şuun-ı baytariye. Baytari Mecmua. **5**, 258-259.
4. **Anonim** (1928): *Tebrik*. Baytari Mecmua. **5**, 66-67.
5. **Anonim** (1930): *Cemiyetimiz hakkında düşünceler ve mütalaalar*. Türk Baytarlar Cemiyeti Mecmuası, **1**, 20-26.
6. **Anonim** (1933): *Türk Baytarlar Cemiyeti ve kendinden evvel gelen cemiyetler*. Türk Baytarlar Cemiyeti Mecmuası (Gayrı Mevkuat), **14**, 74-78.
7. **Başagaç RT, Özkul T, Cingöz R** (2003): *Geçmişten Günümüze Veteriner Hekimleri Derneği*. Vet Hekim Der Derg, **74**, 7-15.

- 8. Bekman M** (1940): *Veteriner Tarihi*. Ankara Basım ve Cildevi, Ankara.
- 9. Dinçer F** (1964): *Türkiye’de kurulan veteriner derneklerle bugüne kadar olan gelişmeleri*. Türk Vet Hekim Der Derg, **34**, 487-502.
- 10. Dinçer F** (1965): *Mecmua-i Fünun-u Baytariye ve Osmanlı Cemiyeti İlmiye-i Baytariyesi*. Türk Vet Hekim Der Derg, **35**, 198-203.
- 11. Dinçer F** (1980): *Türkiye’de Askeri Veteriner Hekimliği Öğretimi, Teşkilatı ve Askeri Veteriner Akademisi Tarihçesi*. Ankara. (Yayımlanmamış, A.Ü. Veteriner Fakültesi Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı Arşivi
- 12. Dinçer F** (1980): *Türkiye’de askeri veteriner hekimlik üzerine araştırmalar III*. Ank Univ Vet Fak Derg, **26**, 1-13.
- 13. Erk N** (1959): *Veteriner hekimliğin ilk dernekleri, dergileri ve milletlerarası kongreleri*. Türk Vet Hekim Der Derg, **158-159**, 483-487.
- 14. Erk N, Dinçer F** (1970): *Türkiye’de Veteriner Hekimlik Öğretimi ve Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Tarihi*, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Yayınları: 259, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- 15. Hüsamettin** (1930): *Türkiye’de ilk baytari cemiyet*. Türk Baytarlar Cemiyeti Mecmuası (Gayrı Mevkuat), **2**, 26-28.
- 16. Melikoğlu Gölcü B, Erer S** (2013): *Osmanlı Devleti’nde kurulan veteriner dernekler üzerine yeni araştırmalar*. *Türkiye Klinikleri Tıp Etiği-Hukuku-Tarihi Dergisi*, **21**, 88-94.
- 17. Melikoğlu Gölcü B, Osmanağaoğlu Sanal Ş** (2012): *Mecmûa-i Fünûn-i Baytariye: İnceleme ve özetli bibliyografya*. Osmanlı Bilimi Araştırmaları Dergisi, **14**, 45-88.
- 18. Melikoğlu Gölcü B, Osmanağaoğlu Sanal Ş, Kızıltepe A** (2011): *Karaağaç Mezbahası’nın tarihsel gelişimi üzerine bir çalışma*. Ulusal Gıda Referans Laboratuvarı Dergisi, **2**, 5-12.

Geliş Tarihi: 10.06.2017 / Kabul Tarihi: 22.12.2017

Sorumlu Yazar:

Doç. Dr. Berfin MELİKOĞLU GÖLCÜ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Veteriner Fakültesi,
Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji
Anabilim Dalı, Kurupelit, Samsun.
e-posta: berfinmelik@gmail.com

⁴ Dernek, Türk Baytarlar Cemiyeti adıyla 1930-1935 yılları arasında faaliyet göstermiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Başağaç RT, Özkul T, Cingöz R (2003): *Geçmişten günümüze Veteriner Hekimleri Derneği*. Veteriner Hekimleri Deneği Dergisi, **74**(1-2): 7-15.